

са је по тој књижи порез разрезају). И ако је у Мисиру било доста ваљаних инжењера, онет су на Инглишко и Францеско доводи читаве бригаде инжењера и њихових помоћника, на се по једном инжењеру плаћало годишње по 10—15.000 динара. А Мисирце, који су у Каиру техничке науке учили, на могли бити добри помоћници инжењерски, вијесу на вермили. Пренебрежњем војске, још већма је огорче, и већ се онајкох симптоми, који су немир наговјештавали. Команданти регимењата, Ахмед-Араби-бег, Абел-Ал и Али-Феми, почну по-тајно војску буњити. Араби-паша био је као коловоз. Он се обрати Шериф-паша, и тражио је да се који закон реорганизира, па да и офицери имају, односно пла-зовања, одсуства и пензије, цета права као и цивилни чиновници. Шериф-паша је го-ворно, да се стрни. Али се команданти о-ним не задовоље, него им још тоде бјеше. Најпослије Шериф-паша не могаши пред све своје добре воље ништа учинити, да остави, и на његово мјесто дође Ријаз-паша.

Ријаз-паша је и прије био министар, и врло је поштедљив човек, радан и гвонде-лу воље; али својим господарским и објек-ним карактером стекао многе противнике, и међу странцима и међу својим најбли-жим. Војна партија, која се под владом Шериф-паше јоште нечему падала, изгуби сад сваку наду, јер се он нарочито према војсци опоро понашао, и с дана на дан ве-годовање војних команданата против овог сидејаје и инглишког утицаја, све је већ-ма расло. Команданти се почеше све већ-ма забављати, кућа Араби-паше поста абор-иште, гдје су се незадовољници скупља-ли, ту су се до неко доба ноћи састанци држали, и ствар постаде тако озбиљна, да се о томе већ поче и јавно говорити. Да је о овој и Ријаз-паша знао, по себи се разумије, али тек он против тога ништа не предузе. А једна саговорца његова учини, те се немирни духови још више раз-дражише.

Ријаз-паша баци у тавницу 150—200 сердара, средњих управника из доњег и горњег Мисира, тобож због тога што не ће да плаћају давак, али се послје изјавило, да то није истина, и ни данас се не зна зашто је и криво то учинио. Тек он њих побаца у тамницу и послје их пошље у заточење на Бијели Нил у Судан, а то је скоро као да су на смрт осуђени. Ови во-срегници и не саслушани ни испитани, бу-ду оковани, и на извјесну смрт отјерани. Сви се земља ужасне, а војна партија ко-ристе се овом приликом, те поње покле-саре по земљи, и почне се с народом до-говарати. Многи од најзнатнијих сердара подизаху у Каиру, тобож због приватних поклова, а у ствари да се договарају са Арабијом и његовима, и углед Араби-па-ше све је већма и већма растао, његово име поче мисирском народу као звијезда сјајати. Араби-паша поста онште познат, а нико управо не знаде настати узрок овој популарности.

Једна једном тргне се Ријаз-паша, па покуша да противстане ошкости, и утје-де еилу силон да сузбије, али је већ било доцкал. Араби је напаша знао кријеме боље употребити, сва је војска била на његовој страни, и кад Ријаз-паша хтједе да се оружане силе дати, виђе да ни један вој-ник не ће да се макне без одобрења сво-јих команданата, и влада кедивова управо није имала ни једног човјека. Араби-паша сазове све офицере на збор у своју кућу, и ту на том збору сви изауку сабле и за-купу се на корану, да ће Арабијево запо-вјестити слушати, и да ће се до пошљењег човјека држати. Све је предеказивало ка-

тастрофу, сви покушаја од стране кедива и министара, да онет ред поврате, збо-ди се с упоретом војске, и само се де-вало кад ће буњити и друта и нишка буна.

(Наставиће се).

Расправа о мисирском кредиту у францеској комори.

У суботу расправљала је францеска комора заступника о другом мисирском кредиту. Сједници присуствоваху аустрај-ски поклицар гроф Вимпфен, немачки по-класар кнез Хахенлохе и остали заступни-ци великих држава. Трибина бијашу препунци; Фресине, Сеј и Фери разговараху напред-но пријатељски.

Дебат отворно је Дедафе, који понајвише хоће, да пона паровије мисле министра-предсједника (Смјих). Амар ка-же: Ако се посредовање ограничи и тогто установи, да смјера само за заштитом су-ецкога канала, онда ће дозвољати кредит. (У комори влада велики немир.) Виет је пријатељски посредовања, те предлаже да се кредит не дозволи.

Министар-предсједник Фресине: Наред кредити јаво се претјеривали. Ви-ћете увијети, да је можете дозволити без бриге и сажаљења. Сама интервенција у Египту, која многи од вас не ће, а ни ми (Повлађивање са наше клаузе), јест уједно војничка и политичка мјера, која изазива веће силе, него смо их од вас захтијевали, и која привола к ријешеном низ немих проблема и важних пошљедња, каво у по-гледу унутрашње управе тако у погледу одношаја Египта према Турској и Јевро-пи, те која намеће питања, која би могла пронајети, међу рећи сукобе, али ипак не-споразумљење с неким јевропским силама. (Повлађивање.) У ови држави Јевропе по-могу Францеској савјетовати, да интерве-нира у Египту. (Кретање и повлађивање.) Да нам је конференција подијелила мандат за посредовање, онда би били испитани и можда прихватали, јер би били осигу-рани против изненађења. (Повлађивање.) Без мандата не идемо у Египат. На примјер Инглишке није нас упућивати. Подозај Ин-глишке је посве други. Ми смо пошлева власт, које својство нам намеће особите опрезности. Инглишка је такође предла-же дошјења у позожај ствара, који је са-ма дошјења, (Повлађивање) да би могла лагано намахнути. За то несијетујем да се интервенција заједно с Инглишком.

Другије се имаде ствар с окупаци-јом суецког канала. Она није ни-какав политички чин, који би могао имати таквих пошљедња као интервенција у Египту, него је еминентно војнички чин. Окупација суецког канала не извршава нас сукобу с Јевропом, јер се то тиче цијеље Јевропе, те и сами султаноци фермани у-врћују слободу тога воденога пута. Ми хоћемо, да се уздржи слободна пловила бродова, за то морамо пошести најјесне стратегије токе; с том опера-цијом не ће бити емоциона даље посредо-вање. Ја не појмим, како би сама матери-јална заштита морала имати за пошљеди-цу политичку интервенцију? Нико нас не може силити на посредовање, ако тога не ћемо. (Прекривање. Вишу: А ако нас на-падују?)

Министар (изстављајући): Ви мо-жете казати: војничка мјера може се по-већати. Ви бисте имали право, кад би ка-пал дежур у срцу Египта, кад би се наше чете морале сукобити с египатским (Немир и првични уклони) али тога ондје нема. (Приговарање.) Што вам ондје говорим,

јест резултат испитивања основе са стра-не инглишког и францеског адмиралитета. Ја се чудим вањем приговарању. А како-лу корист имадемо од те окупације? Како ондје тако и у сенату много се извесило говорницама, који су захтијевали инглишко-францеску алијансу. Кад би се одбацио кредит, не бисмо могли ни једнога човјека искористити, ако бисмо били нападнути. (Ва-ка на десници.) Осим тога сам ја овај ал-кон навијестио прије приноса кредита, онда сте дали своју принолу — а данас захти-јevamo само ошлестење, да канал штити-мо, ако буде у опасности, и тражимо кре-дит само за канал. То је придржај, који смо изрично учинили и који је Инглишка пријавила.

Јевропске владе нијесу подигле ни-какога приговора против назора, да се ка-нал може штитити, а да се материјално не интервенира у Египту. Силе пријављу-ју, то се може тврдити, за доброхотну неут-ралност. Питање суецкога канала доћи ће пред конференцију, (Различно кретање.) те ће се испитати, имаде ли окупација би-ти колективна, или само дјеломична међу Инглишком и Францеском. Ви можете бити сигурни, да се не ћемо дати завесте, да се удаљимо од ове линије (Повлађивање); ми се не ћемо уапсита у никакову нову акцију, а да нас прије не питамо. (Пово-но повлађивање.) Све обавезе, што сам их преузео на конференцији, преузете су у-вијек за изрични придржај, да ни на то пристајете. Ја нас уверавам да се без нас не ће преузети никаква обавеза. Ми се обраћамо на наше пошљерење! (Крета-ње.) Сви моји другови споразуми су с овом мојом наравом, и пошто можете про-суђивати наш поступак, питамо одобрава-те ли поступак кабинета. Вјерујте у искре-ност наше изјаве, те можете бити сигурни, да се не ће ништа догодити, ради чега би-сте морали жалити, што сте нам покони-ли своје пошљерење. (Јавно повлађивање.)

Послије тога масило се је, да ће кредит бити дозвољен. Гамбета оде на дворане. Делан (радникалац) не сумња о раз-боритости, музроци и искрености мин-истарства; али могу настати догађаји, про-тив којих све ово ништа не користи, и за то предлаже, да се кредит не дозволи. Ни Бисмарк, ни Гадетон, ни Фресине не могу ајамити, што ће се догодити послје 14 дана. Шлауф војнички, рас-тројаваје војску. Кад се имаде војска, ка-кова се је поназала на Лешану, онда се исподизају такве експедиције. (Бука.) Вури пошва: Престанте! Делан (инста-вљајући): Зар сте већ заборавили пошлет пошљедња времена, да неопуштате, да ондје потпуно слободно говорим? (Бука.) Хоћете ли, да нас учините лажим најјесном Јевропе? (Мршљање.) Нема офицера или генерала, који би се садијавали за интер-венцију. (Велика бука.) Влада постави ка-бинетско питање, вршила је притисак и многи отела слободу гласовања. (Бука.) Марсер: Први пут након 10 година пона-ни смо, да преуземо одговорност за на-ску интервенцију. Говорник жели точно познати аргументе с Инглишком.

Фресине одговара, читајући спис-се, понајвише приједлог, на којем би кон-ференција Инглишма и Францезина имала дати мандат за окупацију, за тим успра-ћене мандата, али без приговора сила, након нове приједлог Инглишке и Фран-цеске, који су обавије у придржај одо-брења означиле као конвенцију. Инглишка и Францеска су придржави пошести канал у заједници са свим осталим силама, које су вољне при том судјеловати, или саме. У том случају је изрично установљено: Прво, акција Францеске протече се исклу-

чно на окупацију двије тачке у суец-ком каналу, за коју треба по 2000 људи; друго, Францеска посудјелује код никакво војничке интервенције у унутрашњости Египта (Повлађивање); треће, везано су-дјеловање изражава је за овај случај, да неопријети односност сигурности суецко-га канала. Та конвенција, каже министар, подригута је вањему закључку. У четв-так примом сам телеграм, да Турска при-хвата интервенцију, не Турска извршава нишак о начину интервенције. Ја сам ушитао Инглишку, како ће се она прво томе за-дати. Јучер одговорила ми је Инглишка, да овај нови догађај вањом поштунка не може промијенити, по тож је позожај овај исти, какав је био прије три дана, и за то захтијевам кредит. Ако би конференци-ја закључила колективно пошједнуће суец-кога канала, онда би се величина кредита још умањила. (Повлађивање.)

Мада је де Монтго успраћује кре-дит. Влада никада није знала, шта хоће; она не узима његово пошљерење. Највећ успјех имао је говор заступника Клемен-са. Он позожајује против сената и њего-ве ратоборности, против Цона Демона и против свих, који желе пачати се у егип-татске ствари. Садање одашљавље војске, рече, не знаменује ништа рата ништа мира, и имаде неспријате овога обојега стања без његових користи. (Јавно повлађивање.) Да наши војници морају стојати на каналу, било би веће пошљерење, него ако се ни најмање не пачамо у ове ствари. Говорник каже, што је влада поставила питање по-шљерења. Неутралност је нужна, нико не може знати, што може настати на посредо-вања. Ту ради кобна рука, која при-правља сукобе. Клеменс пошња се напо-кон на кућу ријечма: Сва Јевропа чути своје силе за будућност, чувајте и ви сво-је. (Повоно бурно повлађивање у свим клаузама куће.)

По том се предази на гласовање. Гамбета долази онет у дворану. По-највише буде прочитан исправљак аустрај-Линдла, по којем би се имаде дошлести 40 милиона. Исти буде одбачен са пред-питањем. По том долази на ред главни ствар. Понајвише буде гласовано дванаест руку. Само неколико заступника гласује за ствар; на то наста час забуне, сам предсједник мучи; код контрапарбе пок-зала се огромна војина против дошлого кредита.

Предсједник: По том је закон одбачен. — Ка м а н с о: Господине пред-сједниче, ми смо мислили да ће се пошме-не гласати (Повлађивање), и хоћемо то дајавно учинити. (Повоно повлађивање.) Предсједник пошња заступнике да гласују баљетима. Министарство имало је из-клуча, заступници зашудују га, немир је онати. Предсједник прогласије ре-зультат: 450 гласова против кредита, 70 за исти. (Пасекање на крајој десници.) По том је кредит одбачен и министарство, које је ставило ратне пошљерења, сруше-но. Тијем се сврши ова знаменита сјед-ница.

Из Мисира.

Има већ пет подјеља шаво су Инглиш бомбардали Александрију и етали ногом на земљите мисирске, а још се не зна даље од обале. То даје повода дивотима, да свакојако тумаче окупацију инглишко. Ми судимо, да се оно не може друшћно објаснити него тијем, што су Инглиш на два уарока принуђени да се утешу: пр-во што им главна војска одређена за Ми-сир још није стигла на своје одређење,

„Истак Гласа Црногорца“.

ХИГИЈЕНА ЧУЛА.

од

Дра Павла Муктегаце.

(Пријевод с талијанског.)

Nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu.
(Ничег нема у разуму, што није раније у чулима било.)

(Свршетак)

Сувите продуженим напрезањем очи-ју, чвари се вид, и ако је јачина свјетлости добро удешена. Читање, коретирање, а осо-бито гледање на микроскоп, кад све то су-више дуго траје, изди отпаа.

Чим осјетимо да су нам се очи од на-презања умориле, треба одмах рад мало пре-кинути. За одмараше очију врло је агодан начин шетање по доду, играње баљара у собама, неокуженим димом и пошвареним ваздухом, и напошлету умивање хладном водом очију и лица.

Догађа се често, да се не осјећа ни-какав умор ни бол у очима, нити нам очи сузе; али осјећамо само нека мали свјет у кичицима, иза видимо као да нам некако мале мушнице лете испред очију. Те свитке знаке не треба пренебрегивати, јер они по-казују, да су нам се очи умориле, па им треба одмора. Ако ти знаци непрестано тра-

ју, онда треба потражити лекарског са-вјета.

Једна је од најгорих навика читати шетајући, а баш најгора читати на кољима, или на жедезници. То шкоди јако очима с тога, што труцање материје читаоца, да непрестано мијења даљину између књиге и ока, а то мијењање вазањље јако напреза-ње у оку, које мора да се удешава према свим тим разних даљинама.

Пријетило се у Паризу, да многи ко-ји сваки дан послом долазе из околине у парон, па читају у путу, да би прекратили вријеме, болују често од катаракта, а затим и од конгестаја у мрежњачи. У старујех луци те конгестиве, ако се неколико пута понове, могу пријети и на мозак.

Кад већ није могућно ограничити ду-де, да само даву рад, онда је врло по-требно сазнати, која врштачка свјетла ст на-ње шкоди виду.

Многи су научњаци правили о томе разне опите, па су скоро дошли до истога резултата.

Кад се у соби од 72 кубна метра за-пали један пламен гаса, послје неколико сахата ваздух у тој соби садржи у себи до 3% угљене киселине.

Довољно је 48 минута да гори један пламен гаса, па да у ваздуху угљена бу-де нормална количина угљене киселине.

Освјетљење углем при једнакој јачини свјетлости произаоду мање угљене киселине него ма која друга вјештачка свјетлост. Пла-

мен петролеума производи огромну колич-ну угљене киселине.

Из овога се дакле види, да најмање квари ваздух освјетљење угљем, вање је шкодије ваздушним гас, а петролеум је нај-шкодиљивији. Има још једна неправика, која се појављује у мјестима јако освјетљеним гасом, а то је велико арачење топлоте из гасних пламенова. Један гасни пламен, који тропи 138 литара на сахат, загријева 154 кубна метра ваздуха од 0° до 100° Целзиуса.

Они биједни радијаци, који произде мно-го сахата у мјестима јако гасом освјетље-ним, и она жалосна госиода, која произде све сећери у сјино освјетљењима плафанама, осјећају веку сузу топлоту по врату, по-што их гребе у гуши, мучи их сух кашаљ и трпе разне сметње и неагоде у органима за дисање. Ако су пак склони сузој боле-сти, они таким животом јако скрате пут, који их раставља од гроба.

Али ово још нијеу стигла, која исти-чу из гасних пламенова и из петролеума. Њихова свјетлост не само да квари и три-је ваздух вање него пламен од ула, него још и очима много вање шкоди. То сваа отуда што су у њима најдешајнији пречии и жути зраца, који мрежњачи мање соде.

На два начина може се пошћати, да пламен од петролеума мање шкоди очима и здрављу.

Прво је начин тој, да се пламен за-кљони зеленикавом стаклом. Сви, који поју

раде ситне послове, требало би да увијек употребе ту лаку предозраву.

Други је начин дешифриковање петро-леума. То се постигава, кад се петролеум загрије до 51°, па се јако жуљка, кад се у слијед тога изгубио све оне честиде, које најлакше испаравају и које највише заду-рају.

Ма какав био извор вјештачкој свјет-лости, треба увијек држати свијећу што у-гаденију од очију, како би до њих дошла да што мања количина топлоте.

Главни је пак да пламен буде гласи и непокретан.

Дакле пламен, који не трепти, а пла-мен који не мијена јачину свјетла, па, то су двије потребне особине врло важне освјетљења. Али има још и једна, која је то је да свјећа стоји премо савијеном пошљажу. Ако пламен стоји на истој ви-сини очију, или још ниже, онда ударију у око свјетли зраци, који се лако драже и умарају. Ако пак свјећа стоји изнад стра-не, онда иза она скрива се само пошљожу предмети који гасења, а друга је пошљожу слабије освјетљења, па тога она се не по-шљажу напрежу, а не шкоди.

Из овога што је казано, да је најбоља ова врштачка свјетла, која одомо баци зра-ке на предмети.

Свако је, који се цинато шта вичи то бити какав и шта. Мисли или кретање, то је само једна не ваља добро удаље-не предмети, који се предмети је онај, који

